

Σπυρίδων Μπούρας¹

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Ελένη Γρίβα²

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Παναγιώτης Μπάρκας³

Πανεπιστήμιο Αργυροκάστρου

Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Ελληνικού Πολιτισμού

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΟΣ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ ΔΙΓΛΩΣΣΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

Σε αυτή την εργασία παρουσιάζεται η εφαρμογή και η αξιολόγηση ενός βμηνου εξ αποστάσεως προγράμματος εκπαιδευτικών που διδάσκουν την ελληνική γλώσσα σε δίγλωσσα/διαπολιτισμικά περιβάλλοντα. Στόχος του προγράμματος ήταν οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν την ελληνική γλώσσα σε δίγλωσσα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα να καταρτιστούν σε καινοτόμα εργαλεία διαχείρισης του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, καθώς και σε νέες σύγχρονες μεθόδους στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Αναλυτικότερα, πραγματοποιήθηκε εξ αποστάσεως κατάρτιση, σε σύγχρονα και ασύγχρονα περιβάλλοντα μέσα από ειδική εκπαιδευτική πλατφόρμα. Για την αξιολόγηση του προγράμματος ακολουθήθηκε μια πολύ-μεθοδολογική προσέγγιση αξιοποιώντας διαφορετικά ερευνητικά εργαλεία: α) ερωτηματολόγια και β) συνεντεύξεις με τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Από τα αποτελέσματα της έρευνας καταδείχθηκε η αποτελεσματικότητα του επιμορφωτικού προγράμματος και αναδείχθηκε η ενεργή εμπλοκή των εκπαιδευτικών σε όλα τα στάδια του προγράμματος προσδίδοντας έναν ολιστικό χαρακτήρα στη διαδικασία.

Λέξεις-κλειδιά: Επιμόρφωση, Εκπαιδευτικοί ελληνικής γλώσσας, Δίγλωσσα μαθησιακά περιβάλλοντα

¹ sbouras@uowm.gr

² egriva@uowm.gr

³ egriva@uowm.gr

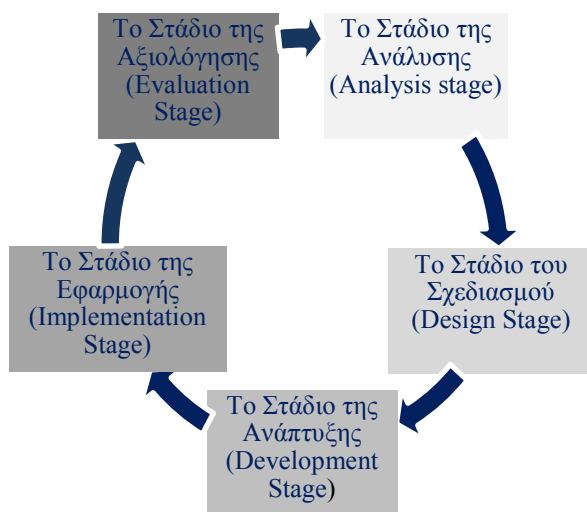
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αξιοποίηση ψηφιακών περιβαλλόντων και εργαλείων στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη σημερινή εποχή, αποτελεί μια διαδικασία «εκ των ουκ άνευ» (Nnaji & Nwabufu 2022). Η εξ αποστάσεως επιμόρφωση ως ένα ευέλικτο εκπαιδευτικό μοντέλο προσφέρει μια σειρά από πλεονεκτήματα συμβάλλοντας α) στον εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών συστημάτων, β) στην ενσωμάτωση ψηφιακών περιβαλλόντων στην επιμόρφωση και γ) στην εφαρμογή της αυτονομίας και της κάλυψης των σύγχρονων αναγκών των εκπαιδευτικών (Tziforoulos 2020). Πρόκειται με άλλα λόγια για το κλειδί της επιτυχίας των σύγχρονων επιμορφωτικών προγραμμάτων.

Εξάλλου, η επιμόρφωση αποτελεί μια δυναμική διαδικασία επανακαθορισμού και επαναπροσδιορισμού γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων οι οποίες σχετίζονται άμεσα με την καθημερινή πρακτική. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση επιβάλλεται καθώς συμβάλει στη δημιουργία περιβαλλόντων που ακυρώνουν οποιουσδήποτε χρονικούς και χωρικούς προσδιορισμούς (Μπούρας & Γρίβα 2021). Σε ένα τέτοιο πλαίσιο η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αποτελεί μια «πρόκληση» για τους εκπαιδευτικούς (Sert 2021). Η αξιολόγηση μάλιστα στο πλαίσιο των προγραμμάτων επιμόρφωσης είναι κομβικής σημασίας προκειμένου να διασφαλιστεί ο υψηλός βαθμός αποδοτικότητας των προγραμμάτων παρέχοντας με αυτόν τον τρόπο το επιστημονικό πλαίσιο για την αποτελεσματικότητα και τη βελτίωση των αξιολογούμενων αντικειμένων (Alsalamah & Callinan 2021).

1.1. Η επιλογή του μοντέλου εκπαιδευτικού σχεδιασμού της παρούσας έρευνας

Στη σύγχρονη βιβλιογραφία διακρίνεται μια πολυτυπία μοντέλων εκπαιδευτικού σχεδιασμού για τη διεξαγωγή εξ αποστάσεως επιμορφωτικών προγραμμάτων (Alnajdi 2018) τα οποία ποικίλουν ως προς τη στοχοθεσία τους, το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο βασίζονται κάθε φορά, την εφαρμογή και τις διαφορετικές οντολογικές θεωρήσεις που υιοθετούν. Στην παρούσα έρευνα υιοθετήθηκε το μοντέλο εκπαιδευτικού σχεδιασμού ADDIE το οποίο διακρίνεται για την αποτελεσματικότητά του καθώς προσφέρει μια σειρά από πλεονεκτήματα (Spatioti et al. 2022) όπως: η ευελιξία, η προσαρμοστικότητά του και η ευρύτητά του, καθώς έχει δοκιμαστεί ευρέως από αντίστοιχα επιμορφωτικά προγράμματα ανά τον κόσμο. Πρόκειται για ένα δυναμικό και ευέλικτο εργαλείο το οποίο περιλαμβάνει 5 στάδια εκπαιδευτικού σχεδιασμού:

Σχήμα 1: Τα πέντε στάδια του εκπαιδευτικού μοντέλου σχεδιασμού ADDIE

Η αξιοποίηση του συγκεκριμένου μοντέλου εκπαιδευτικού σχεδιασμού θεωρήθηκε αποτελεσματική καθώς συνέβαλε στην ανίχνευση των αναγκών των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών, στη διαμόρφωση της κατάλληλης στοχοθεσίας, στη δημιουργία ενός σύγχρονου επιμορφωτικού περιβάλλοντος με επίκεντρο τους ίδιους τους επιμορφούμενους, καθώς επίσης συνέβαλε στη μεγιστοποίηση της αυτονομίας των εκπαιδευτικών και στη διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού πλαισίου συνεχούς αξιολόγησης και ανατροφοδότησης από μέρους των επιμορφούμενων (Park & Huffman 2020). Το παρόν πρόγραμμα επιμόρφωσης σχεδιάστηκε με βάση τους σύγχρονους και ασύγχρονους τρόπους επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης για τη δημιουργία ενός σύγχρονου ψηφιακού περιβάλλοντος μάθησης προκειμένου να απολαύσουν το «ταξίδι» της επιμόρφωσης, με αυτοπεποίθηση να εμπλέκονται ενεργά στις δραστηριότητες του προγράμματος, να ενδυναμώνουν τις δεξιότητές τους και να έρθουν σε επαφή με εναλλακτικές ιδέες για τη σύγχρονη σχολική τάξη.

1.2. Η μέθοδος αξιολόγησης της παρούσας επιμόρφωσης

Η αξιολόγηση του επιμορφωτικού προγράμματος της παρούσας έρευνας βασίστηκε σε έναν συγκερασμό δύο μοντέλων, τα οποία αξιοποιούνται διεθνώς σε έρευνες αξιολόγησης επιμορφωτικών προγραμμάτων:

- i. Του μοντέλου αξιολόγησης του Guskey (2000) και
- ii. Τη διαδικασία αξιολόγησης που προτείνει ο Stake (1967).

Αναλυτικότερα διερευνήθηκαν:

i. *Οι προϋπάρχουσες συνθήκες (μοντέλο Stake).* Η συγκεκριμένη αξιολόγηση αναφέρεται στη διερεύνηση της προϋπάρχουσας κατάστασης και στη χαρτογράφηση των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών καθώς επίσης και στη σκιαγράφηση των προσδοκιών των ερωτηθέντων από το επιμορφωτικό πρόγραμμα που θα υλοποιούνταν. Ως εργαλεία διερεύνησης χρησιμοποιήθηκαν δύο ερωτηματολόγια, το ένα χαρτογράφησης των επιμορφωτικών αναγκών και το άλλο για τη διερεύνηση των προσδοκιών των συμμετεχόντων στο επιμορφωτικό πρόγραμμα.

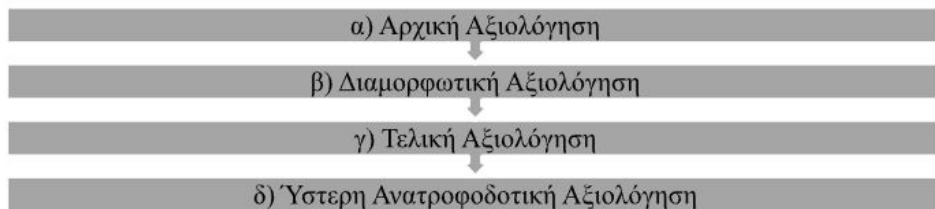
ii. *Οι αντιδράσεις των συμμετεχόντων (1^ο στάδιο του Guskey).* Σε αυτό το στάδιο διερευνήθηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τη συμμετοχή τους στο επιμορφωτικό πρόγραμμα. Η διερεύνηση αυτού του σταδίου πραγματοποιήθηκε μέσω ενός διαδικτυακού ερωτηματολογίου.

iii. *Η μάθηση των συμμετεχόντων (2^ο στάδιο του Guskey).* Σε αυτό το στάδιο γίνεται η αξιολόγηση της γνωστικής διάστασης του επιμορφωτικού προγράμματος. Η διερεύνηση πραγματοποιήθηκε με τη συμπλήρωση ενός διαδικτυακού ερωτηματολογίου, με ερωτήσεις για τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτήθηκαν από το επιμορφωτικό πρόγραμμα.

iv. *Η στήριξη που παρέχεται από το πλαίσιο (3^ο στάδιο του Guskey).* Σε αυτό το στάδιο γίνεται η διερεύνηση της παροχής στήριξης συνολικά από το πλαίσιο, για την εφαρμογή και αξιοποίηση της γνώσης και των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν από το επιμορφωτικό πρόγραμμα. Η διερεύνηση αυτού του σταδίου υλοποιήθηκε με τη μορφή της ελεύθερης συζήτησης κατά τη διάρκεια των σύγχρονων τηλεσυναντήσεων που πραγματοποιούνταν με τους εκπαιδευτικούς.

v. *Η εφαρμογή της νέας γνώσης και των δεξιοτήτων (4^ο στάδιο του Guskey).* Το τέταρτο επίπεδο, σύμφωνα με τον Guskey, σχετίζεται με την πρακτική εφαρμογή των όσων έμαθαν οι επιμορφούμενοι στις σχολικές τους τάξεις. Στην παρούσα έρευνα, ένα εξάμηνο μετά τη λήξη του επιμορφωτικού προγράμματος, οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί συμπλήρωσαν ένα διαδικτυακό ερωτηματολόγιο το οποίο περιλάμβανε ερωτήσεις κλειστού και «ανοιχτού» τύπου που αφορούσαν τον βαθμό εφαρμογής των όσων αποκτήθηκαν στο πρόγραμμα, τις συνέπειες στους μαθητές τους, τη διάχυση της γνώσης σε συναδέλφους και τέλος την προοπτική της μελλοντικής αναβάθμισης του γλωσσικού μαθήματος.

Συνολικά, για την αξιολόγηση του επιμορφωτικού προγράμματος αξιοποιήθηκαν τέσσερις μορφές αξιολόγησης που πραγματοποιήθηκαν σε διαφορετικά στάδια. Πιο συγκεκριμένα:

2. Η ΕΡΕΥΝΑ

2.1. Σκοπός και διαδικασία

Βασικός σκοπός του επιμορφωτικού προγράμματος που υλοποιήθηκε από τον Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2020, ήταν οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν την ελληνική γλώσσα σε δίγλωσσα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (στο πλαίσιο των μειονοτικών σχολείων της Αλβανίας) να καταρτιστούν σε καινοτόμα εργαλεία διαχείρισης του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος καθώς και σε νέες σύγχρονες μεθόδους στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Αναλυτικότερα, πραγματοποιήθηκε εξ αποστάσεως κατάρτιση, σε σύγχρονα και ασύγχρονα περιβάλλοντα μέσα από την ειδική εκπαιδευτική πλατφόρμα “LearnWorlds” (<https://www.learnworlds.com/>). Βασικά κριτήρια επιλογής της αποτέλεσαν: α) η χρηστικότητά της, β) η ευελιξία της, γ) η εξελιξιμότητά της, δ) η σταθερότητα στη δομή της, ε) το ασφαλές περιβάλλον που προσφέρει, ζ) η αλληλεπιδραστικότητά της και η) η φιλική διεπαφή της πλατφόρμας με τον χρήστη (Palaigerogiou & Paradosoulou 2019).

Σύμφωνα με τη χαρτογράφηση των αναγκών (Απρίλιος έως Δεκέμβριος του 2019) των εκπαιδευτικών που διδάσκουν την ελληνική γλώσσα σε δίγλωσσα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα στην περιοχή και με βάση τις προδιαγραφές που υπαγορεύονται από τη διεθνή βιβλιογραφία, σχεδιάστηκαν 10 Θεματικές Ενότητες με σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας της νεοελληνικής γλώσσας. Η κάθε Θεματική Ενότητα αποτελούνταν από 3 εκπαιδευτικές υποενότητες:

- Στην 1η υποενότητα περιλαμβάνονταν διαδραστικά βίντεο, όπου παρουσιαζόταν το υλικό και ενδεικτικές δραστηριότητες για τους εκπαιδευτικούς.

- Στη 2η υποενότητα υπήρχε ποικιλία πολυθεματικών δραστηριοτήτων στις οποίες εμπλέκονταν οι εκπαιδευτικοί-επιμορφούμενοι ενεργά μέσα από την πλατφόρμα.

- Στην 3η και τελευταία υποενότητα οι εκπαιδευτικοί κατασκεύαζαν/δημιουργούσαν οι ίδιοι για την τάξη τους ένα δείγμα υλικού που θα χρησιμοποιούσαν στο γλωσσικό μάθημα.

2.2. Συμμετέχοντες στην υλοποίηση του επιμορφωτικού προγράμματος

Οι συμμετέχοντες στην υλοποίηση του προγράμματος ήταν 43 εκπαιδευτικοί σχολικών μονάδων της ελληνικής μειονοτικής εκπαίδευσης στην περιοχή του Αργυροκάστρου, του Δέλβινου και των Αγίων Σαράντα. Πρόκειται για τους εκπαιδευτικούς των τριών αναγνωρισμένων ελληνικών μειονοτικών περιοχών στην περιοχή της Αλβανίας.

Φύλο	Άνδρας	Γυναίκα		
	16,3%	83,7%		
Ηλικία	21-30	31-40	41-50	50+
	7,0%	20,9%	46,5%	25,6%
Έτη προϋπηρεσίας	1-5	6-10	11-20	20+
	11,6%	7,0%	34,9%	46,5%
Θέση των ερωτώμενων στην εκπαίδευση	Διευθυντής Σχολείου	Εκπαιδευτικός		
	16,3%	83,7%		
Προπτυχιακές σπουδές των εκπαιδευτικών	Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Ελληνικού Πολιτισμού	Ακαδημία Ελληνικών Σπουδών	Σχολή Επιστημών Αγωγής	Άλλο
	69,8%	11,6%	16,3%	4,7%
Μεταπτυχιακές σπουδές εκπαιδευτικών	Μεταπτυχιακό	Πτυχίο άλλης σχολής	Διδακτορικό	Άλλο
	20,9%	9,3%	2,3%	2,3%

Πίνακας 1: Δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων

2.3. Ανάλυση των δεδομένων των ερωτηματολογίων

Τα δεδομένα των ερωτηματολογίων αναλύθηκαν ποσοτικά, χρησιμοποιώντας το λογισμικό SPSS (26^η έκδοση) με το οποίο καταγράφηκαν οι συχνότητες που προέκυψαν από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών. Η επεξεργασία των δεδομένων που προέκυψαν από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών στις κλειστού και «ανοιχτού» τύπου ερωτήσεις έγινε σε επίπεδο επαγωγικής στατιστικής. Πιο συγκεκριμένα, αξιοποιώντας εργαλεία της περιγραφικής στατιστικής καταγράφηκαν οι συχνότητες που προέκυψαν από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών της ελληνικής μειονοτικής εκπαίδευσης της Αλβανίας και δημιουργήθηκαν τα αντίστοιχα γραφήματα.

3. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παρουσιάζονται ενδεικτικά αποτελέσματα από α) το ερωτηματολόγιο χαρτογράφησης των αναγκών των εκπαιδευτικών που δόθηκε πριν την έναρξη του προγράμματος, β) το ερωτηματολόγιο τελικής αξιολόγησης και γ) το ερωτηματολόγιο ύστερης ανατροφοδοτικής αξιολόγησης.

3.1. Τα αποτελέσματα από το ερωτηματολόγιο καταγραφής αναγκών των εκπαιδευτικών

3.1.1. Οι τομείς εκπαιδευτικής παροχής

Στον πίνακα 2 παρατίθενται τα αποτελέσματα που αναφέρονται στην ανάγκη υποστήριξης των εκπαιδευτικών σε κύριους τομείς της διδακτικής πράξης. Οι περισσότεροι ερωτώμενοι (60,5%) θεωρούσαν ότι αυτή είναι πολύ μεγάλης σημασίας σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικές δράσεις (ηλεκτρονικές πλατφόρμες). Μάλιστα, η πλειονότητα των ερωτώμενων (39,5%) θεωρούσαν ότι είναι μεγάλης σημασίας η ανάγκη υποστήριξης σε επιμορφωτικές παροχές από το ελληνικό κράτος. Σε σχέση με την ανάγκη υποστήριξης σε υλικοτεχνική υποδομή η πλειονότητα των ερωτώμενων (32,6%) εξέφρασε την άποψη ότι είναι μέτριας σημασίας. Αναφορικά με την ανάγκη υποστήριξης σε καινούρια βιβλία, η πλειονότητα των ερωτώμενων (37,2%) θεωρούσε ότι αυτή είναι μικρής σημασίας. Ακόμη, σε ό,τι αφορά την ανάγκη υποστήριξης σε Αναλυτικό Πρόγραμμα, η πλειονότητα των ερωτώμενων (48,8%) υποστήριξε ότι αυτή είναι πολύ μικρής σημασίας.

Τομείς Εκπαιδευτικής Παροχής	α) Σε καινούργια βιβλία		β) Σε υλικοτεχνική υποδομή		γ) Σε Αναλυτικό Πρόγραμμα		δ) Σε επιμορφωτικές παροχές από το ελληνικό κράτος		ε) Σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικές δράσεις (ηλεκτρονικές πλατφόρμες)	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Πολύ μεγάλη σημασία	3	7,0	5	11,6	2	4,7	7	16,3	26	60,5
Μεγάλη Σημασία	4	9,3	10	23,3	6	14,0	17	39,5	7	16,3
Μέτρια Σημασία	6	14,0	14	32,6	3	7,0	12	27,9	8	18,6

Μικρή Σημασία	16	37,2	8	18,6	11	25,6	6	14,0	2	4,7
Μηδαμινή Σημασία	14	32,6	6	14,0	21	48,8	1	2,3	0	0,0
Σύνολο	43	100,0	43	100,0	43	100,0	43	100,0	43	100,0

Πίνακας 2: Κατανομή των απαντήσεων του δείγματος ως προς τη σημασία υποστήριξης σε τομείς της εκπαιδευτικής παροχής

3.1.2. Οι εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών στο γνωστικό αντικείμενο

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αναφέρονται στις εκπαιδευτικές ανάγκες των ερωτώμενων στο γνωστικό αντικείμενο. Το 72,1% των ερωτώμενων αισθάνονταν μέτρια προετοιμασμένοι ή καταρτισμένοι στο να διδάξουν την ελληνική γλώσσα.

	Συχνότητα (N)	Ποσοστό (%)
Πάρα πολύ	1	2,3
Πολύ	3	7,0
Μέτρια	31	72,1
Λίγο	6	14,0
Καθόλου	2	4,7
Σύνολο	43	100,0

Πίνακας 3: Κατανομή των απαντήσεων σύμφωνα με την ιεράρχηση των προτιμήσεων για την ετοιμότητα των εκπαιδευτικών να διδάξουν την ελληνική γλώσσα

Σε ό,τι αφορά τη χρονική διάρκεια των προγραμμάτων, η πλειονότητα των ερωτώμενων προτιμούσε χρονική διάρκεια μεγαλύτερη των 3 μηνών (το 51,2% έδωσε πολύ μεγάλη σημασία στην εν λόγω επιλογή) και, δευτερευόντως, δήλωσε προτίμηση σε χρονική διάρκεια 1-3 μήνες (το 41,9% έδωσε μεγάλη σημασία στην εν λόγω επιλογή).

Διάρκεια Επιμορφωτικών Προγραμμάτων	α) Λιγότερο από 1 εβδομάδα		β) 1 εβδομάδα μέχρι 1 μήνα		γ) 1 με 3 μήνες		δ) Περισσότερο από 3 μήνες		ε) Άλλο	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Πολύ μεγάλη σημασία	5	11,6	4	9,3	11	25,6	22	51,2	1	2,3
Μεγάλη σημασία	2	4,7	8	18,6	18	41,9	14	32,6	0	0
Μέτρια σημασία	4	9,3	24	55,8	11	25,6	4	9,3	0	0
Μικρή σημασία	31	72,1	7	16,3	2	4,7	3	7	0	0
Μηδαμινή Σημασία	1	2,3	0	0	1	2,3	0	0	1	2,3
ΔΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	41	95,3

Πίνακας 4: Κατανομή των απαντήσεων του δείγματος
ως προς την επιθυμητή διάρκεια της επιμόρφωσης

3.2. Τα αποτελέσματα από το ερωτηματολόγιο της τελικής αξιολόγησης

3.2.1. Τα Χαρακτηριστικά του Επιμορφωτή

Στον Πίνακα 5 παρουσιάζονται τα δεδομένα που αφορούν τα χαρακτηριστικά του επιμορφωτή. Σε όλους τους άξονες αξιολόγησης, η πλειονότητα των ερωτώμενων δήλωσαν πάρα πολύ ικανοποιημένοι. Τα αντίστοιχα ποσοστά για την καλή οργάνωση της παρουσίασης της ύλης ήταν 90,2%, 82,9% για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, 87,8% για την ανάλυση και παρουσίαση των εννοιών με τρόπο κατανοητό και με τη χρήση παραδειγμάτων, 80,5% για το κατά πόσον ο επιμορφωτής ήταν γενικά προσιτός και 92,7% για το κατά πόσον ο επιμορφωτής ήταν άμεσος στην επικοινωνία και τη στήριξη.

Χαρακτηριστικά Επιμορφωτή	α) Οργάνωσε καλά την παρουσίαση της ύλης		β) Ενεργοποιούσε το ενδιαφέρον για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας		γ) Ανέλυε και παρουσίαζε τις έννοιες με τρόπο κατανοητό χρησιμοποιώντας παραδείγματα		δ) Ήταν γενικά προσιτός		ε) Ήταν άμεσος στην επικοινωνία και στήριξη	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Πάρα πολύ	37	90,2	34	82,9	36	87,8	33	80,5	38	92,7
Πολύ	4	9,8	7	17,1	5	12,2	8	19,5	3	7,3
Μέτρια	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Λίγο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Καθόλου	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 5: Κατανομή των απαντήσεων του δείγματος αναφορικά με τα χαρακτηριστικά του επιμορφωτή

3.2.2. Ζητήματα Οργάνωσης του Επιμορφωτικού Προγράμματος

Στον Πίνακα 6 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα για τα ζητήματα οργάνωσης του επιμορφωτικού προγράμματος. Οι περισσότεροι ερωτώμενοι δήλωσαν πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την οργάνωση του προγράμματος (95,1%) και από την ευκολία στον χειρισμό της πλατφόρμας Learnworlds (75,6%), ενώ ανέφεραν ότι παρουσιάστηκαν σε μικρό μόνον βαθμό τεχνικά προβλήματα κατά τη διάρκεια του προγράμματος που οφείλονταν στη σύνδεση internet (39,0%). Επιπλέον, οι περισσότεροι δήλωσαν ότι ήταν πάρα πολύ σημαντικό που μπόρεσαν να παρακολουθήσουν το συγκεκριμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης χωρίς να μετακινηθούν (92,7%) και ότι στα εξ αποστάσεως μαθήματα η έλλειψη φυσικής παρουσίας του διδάσκοντα καθόλου δεν επηρέασε την παρακολούθηση του προγράμματος (65,9%).

Αξιολόγηση ως προς το Οργανωτικό Σκέλος του Προγράμματος	α) Το πρόγραμμα ήταν καλά οργανωμένο		β) Η πλατφόρμα Learnworlds ήταν εύκολη στον χειρισμό της		γ) Παρουσιάστηκαν τεχνικά προβλήματα κατά τη διάρκεια του προγράμματος που οφειλόταν στη σύνδεση internet		δ) Είναι σημαντικό που μπόρεσα να παρακολουθήσω συγκεκριμένα προγράμματα εκπαίδευσης χωρίς να μετακινηθώ		ε) Στα εξ αποστάσεως μαθήματα η έλλειψη φυσικής παρουσίας του διδάσκοντα επηρέασε την παρακολούθηση του προγράμματος	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Πάρα πολύ	39	95,1	31	75,6	4	9,8	38	92,7	0	0
Πολύ	2	4,9	8	19,5	3	7,3	3	7,3	0	0
Μέτρια	0	0	1	2,4	9	22	0	0	2	4,9
Λίγο	0	0	1	2,4	16	39	0	0	12	29,3
Καθόλου	0	0	0	0	9	22	0	0	27	65,9

Πίνακας 6: Κατανομή των απαντήσεων του δείγματος αναφορικά με την αξιολόγηση του οργανωτικού σκέλους της επιμόρφωσης

3.3. Τα Αποτελέσματα από το Ερωτηματολόγιο της Ύστερης Ανατροφοδοτικής Αξιολόγησης

3.3.1. Τα Οφέλη του Επιμορφωτικού Προγράμματος σε Μαθητές

Στον Πίνακα 7 καταγράφονται τα αποτελέσματα που αντιστοιχούν στις σκέψεις των εκπαιδευτικών για την αναβάθμιση του μαθήματος της Γλώσσας. Το 34,2% των εκπαιδευτικών συμπεριέλαβε την παρακολούθηση αντίστοιχων οργανωμένων προγραμμάτων επιμόρφωσης στο μέλλον, το 26,3% την αξιοποίηση του υλικού του προγράμματος στην καθημερινή εκπαιδευτική πράξη, το 73,7% την εφαρμογή των σύγχρονων μεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας μέσα στην τάξη, το 31,6% την κατασκευή σύγχρονου διδακτικού υλικού λόγω εξοικείωσης με τις νέες τεχνολογίες, το 34,2% τον σχεδιασμό δημιουργικών δραστηριοτήτων και το 7,9% τη συνεργασία με σχολεία της Ελλάδας στο πλαίσιο διακρατικών προγραμμάτων.

Σκέψεις για Αναβάθμιση του Γλωσσικού Μαθήματος	Ναι		Όχι	
	N	%	N	%
α) Παρακολούθηση αντίστοιχων οργανωμένων προγραμμάτων επιμόρφωσης στο μέλλον	13	34,2	25	65,8
β) Αξιοποίηση του υλικού του προγράμματος στην καθημερινή εκπαιδευτική πράξη	10	26,3	28	73,7
γ) Εφαρμογή των σύγχρονων μεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας μέσα στην τάξη	28	73,7	10	26,3
δ) Κατασκευή σύγχρονου διδακτικού υλικού λόγω εξοικείωσης με τις νέες τεχνολογίες	12	31,6	26	68,4
ε) Σχεδιασμός δημιουργικών δραστηριοτήτων	13	34,2	25	65,8
ζ) Συνεργασία με σχολεία της Ελλάδας στα πλαίσια διακρατικών προγραμμάτων	3	7,9	35	92,1

Πίνακας 7: Κατανομή των απαντήσεων του δείγματος ως προς τη συμφωνία για μελλοντική αναβάθμιση του γλωσσικού μαθήματος

4. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Από τα δεδομένα της έρευνας καταδείχθηκε η αποτελεσματικότητα του επιμορφωτικού προγράμματος και αναδείχθηκε η ενεργός εμπλοκή των εκπαιδευτικών σε όλα τα στάδια του προγράμματος προσδίδοντας έναν ολιστικό χαρακτήρα στη διαδικασία της αξιολόγησης (Griva & Bouras 2018). Όπως φάνηκε, μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα αναπτύχθηκε ένα ειδικό πλαίσιο προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να βελτιώσουν τις ψηφιακές τους δεξιότητες αλλά και να καταρτιστούν σε καινοτόμα εργαλεία διαχείρισης του εκπαιδευτικού υλικού και της τάξης τους καθώς και σε νέες σύγχρονες μεθόδους στη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί εμβάθυναν στη διαχείριση της τάξης και στον σχεδιασμό μαθημάτων της ελληνικής γλώσσας με βάση τις σύγχρονες διδακτικές μεθόδους. Επίσης, σημαντικό κομμάτι αποτέλεσε η ενασχόλησή τους με την καλλιέργεια στρατηγικών ανάγνωσης, γραφής και επικοινωνίας σε δίγλωσσα/διαπολιτισμικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, συμβάλλοντας έτσι στην επιτυχία της μαθησιακής διαδικασίας και σε υψηλότερες σχολικές επιδόσεις εκ μέρους των μαθητών τους. Επιπλέον, καλλιέργησαν στρατηγικές αποτελεσματικής επικοινωνίας και εξοικειώθηκαν με εναλλακτικές

μεθόδους αξιολόγησης του γλωσσικού μαθήματος, υιοθετώντας με αυτόν τον τρόπο μια διαφορετική κουλτούρα μάθησης η οποία συμβάλλει στην ενίσχυση της αυτόνομης μάθησης. Άλλωστε, η μετατόπιση του ενδιαφέροντος από ένα δασκαλοκεντρικό σε ένα μαθητοκεντρικό εκπαιδευτικό πλαίσιο ενισχύει την εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων μάθησης και την αξιοποίηση ποικίλων εργαλείων εναλλακτικής αξιολόγησης (Γρίβα & Κωφού 2021). Ακόμη, στη διεθνή βιβλιογραφία, τονίζεται η ενδυνάμωση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών του γλωσσικού μαθήματος αναφορικά με σύγχρονες μεθόδους και τεχνικές για τη γλωσσική διδασκαλία σε δίγλωσσα/διαπολιτισμικά περιβάλλοντα (Benson et al. 2017).

Κομβικό ρόλο στην επιτυχία του επιμορφωτικού προγράμματος έπαιξε το σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον το οποίο αφενός ήταν εύκολο στη χρήση του και αφετέρου διαμόρφωσε ένα φιλικό και επικοινωνιακό περιβάλλον για τους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς (Palaigeorgiou & Papadopoulou 2019). Επίσης, οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν ιδιαίτερα θετικά την εφαρμογή της βιωματικής μάθησης, με τους ίδιους να δοκιμάζουν στην πράξη δραστηριότητες και ιδέες για τις τάξεις τους. Μάλιστα, δεν έμειναν μόνο στην απλή εφαρμογή των όσων άκουγαν και εξασκούσαν αλλά το επιμορφωτικό πρόγραμμα τους έδωσε τη δυνατότητα να κατασκευάζουν το δικό τους υλικό σε κάθε θεματική εκπαιδευτική ενότητα. Παράλληλα, ο ρόλος του επιμορφωτή ήταν ενθαρρυντικός προς τους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς, καθώς ο επιμορφωτής τους υποστήριζε καθόλη τη διάρκεια του επιμορφωτικού προγράμματος, παρέχοντας συνεχώς ανατροφοδότηση μέσω της ποιοτικής αποτίμησης του παραγόμενου υλικού (Wang et al. 2010).

Από την άλλη πλευρά, η έλλειψη της φυσικής παρουσίας του επιμορφωτή και η δια ζώσης επικοινωνία δεν επηρέασε την αποτελεσματικότητα του επιμορφωτικού προγράμματος αλλά αντίθετα, το ψηφιακό περιβάλλον προσέφερε ένα πλούσιο περιβάλλον μάθησης στο οποίο οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να επιμορφώνονται και να ενημερώνονται από τον δικό τους τόπο και χρόνο (Singh et al. 2021). Εξάλλου, οι σύγχρονες πλατφόρμες επιμόρφωσης, μέσα από τις βιωματικές δραστηριότητες και τα ψηφιακά εργαλεία που προσφέρουν, βελτιώνουν την ικανότητα επίλυσης των προβλημάτων και προάγουν την καλλιέργεια των γλωσσικών δεξιοτήτων σε ένα ιδιαίτερα φιλικό περιβάλλον διευκολύνοντας όλους τους συμμετέχοντες (Kessler 2018).

Εν κατακλείδι, μέσα από την αξιολόγηση του επιμορφωτικού προγράμματος αναδείχθηκε ένα ολοκληρωμένο εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό περιβάλλον μέσα από ένα πλαίσιο αμφίδρομης αλληλεπίδρασης προσδίδοντας έναν ανατροφοδοτικό και βελτιωτικό χαρακτήρα της διαδικασίας (Shernoff et al. 2020) σε όλη της διάρκεια του προγράμματος για εκπαιδευτικούς της ελληνικής γλώσσας, εφαρμόζοντας στην πράξη τις γνώσεις που κατέκτησαν κατά τη διάρκεια του επιμορφωτικού προγράμματος (Bouras & Griva 2022).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Alnajdi 2018: S. M. Alnajdi, The Effectiveness of Designing and Using a Practical Interactive Lesson Based on ADDIE Model to Enhance Students' Learning Performances in University of Tabuk. *Journal of Education and Learning*, 7(6), 212–221.
- Alsalamah & Callinan 2021: A. Alsalamah, C. Callinan, Adaptation of Kirkpatrick's Four-Level Model of Training Criteria to Evaluate Training Programmes for Head Teachers. *Education Sciences*, 11, 116.
- Benson, Slesarenko & Shamritskaya 2017: G. Benson, I. Slesarenko, P. Shamritskaya, The Impact of Academic Staff Development on the University Internationalization. In *Interactive Collaborative Learning: Proceedings of the 19th ICL Conference-Volume 1* (pp. 609–615). New York: Springer International Publishing.
- Biletska, Paladieva, Avchinnikova & Kazak 2021: I. Biletska, A. F. Paladieva, H. D. Avchinnikova, Y. Y. Kazak, The use of modern technologies by foreign language teachers: developing digital skills. *Linguistics and Culture Review*, 5(2), 16–27.
- Bouras & Griva 2022: S. Bouras, E. Griva, Teacher Training in Modern Era: The Implementation of a Distance Training Program for Teachers in Bilingual Environments. In the 1st International Conference “*Linguistic Perspectives in the Light of Social Developments. E-Learning Approaches to the Linguistic Acquisition*” (pp. 10–11). Korca: Fan S. Noli University.
- Falloon 2020: G. Fallon, From digital literacy to digital competence: the teacher digital competency (TDC) framework. *Educational Technology Research and Development*, 68, 2449–2472.
- Griva & Bouras 2018: E. Griva, S. Bouras, Upporting in-service training of Language teachers in the modern European Education Environment. In *Internationalization of higher education in Ukraine: challenges and perspectives* (pp. 227–229). Mariupol: Ukraine [Online], [https://drive.google.com/file/d/12ciHLSZVFRudPiwYLB9xOLcu34d0_ZyG/view].
- Γρίβα & Κωφού 2021: Ε. Γρίβα, Ι. Κωφού, *Η εναλλακτική αξιολόγηση στο σύγχρονο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Σχεδιασμός και εφαρμογή περιγραφικών μεθόδων αξιολόγησης για τα γλωσσικά μαθήματα*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.
- Guskey 2000: T. R. Guskey, *Evaluating professional development*. California: Corwin Press.
- Kessler 2018: G. Kessler, Technology and the future of language teaching. *Foreign language annals*, 51(1), 205–218.

- Μπούρας & Γρίβα 2021: Σ. Μπούρας, Ε. Γρίβα, Η Αξιολόγηση ενός Εξ Αποστάσεως Προγράμματος Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών που Διδάσκουν την Ελληνική σε Δίγλωσσα/Διαπολιτισμικά Περιβάλλοντα. Στο *III All-Ukrainian scientific-practical conference "The New Ukrainian School: The trail of Progress"* (σσ. 276–279). Mariupol: Mariupol State University.
- Nnaji & Nwabufu 2022: F. O. Nnaji, B. N. Nwabufu, Challenges of virtual teaching and learning in post Covid–19 pandemic era. *Kwasu International Journal of Education*, 4(1), 115–125.
- Palaigeorgiou & Papadopoulou 2019: G. Palaigeorgiou, A. Papadopoulou, Promoting self-paced learning in the elementary classroom with interactive video, an online course platform and tablets. *Education and Information Technologies*, 24, 805–823.
- Park & Huffman 2020: M. Park, S. Huffman, Developing an aeronautical English training unit based on the ADDIE model in an EFL context. *The ESPECIALIST*, 41(4).
- Sert 2021: O Sert, Transforming CA Findings into Future L2 Teaching Practices: Challenges and Prospects for Teacher Education. In: *Classroom-based Conversation Analytic Research: Theoretical and Applied Perspectives on Pedagogy*, 259–279.
- Shernoff, Von Schalscha, Gabbard, Delmarre, Frazier, Buche & Lisetti 2020: E.S. Shernoff, K. Von Schalscha, J. L. Gabbard, A. Delmarre, S.Frazier, C. Buche, C. Lisetti, Evaluating the usability and instructional design quality of Interactive Virtual Training for Teachers (IVT-T). *Educational Technology Research Development*, 68, 3235–3262.
- Singh, Steele & Singh 2021: J. Singh, K. Steele, L. Singh, Combining the best of online and face-to-face learning: Hybrid and blended learning approach for COVID-19, post vaccine, & post-pandemic world. *Journal of Educational Technology Systems*, 50(2), 140–171.
- Spatioti, Kazanidis & Pange 2022: A. G Spatioti, I. Kazanidis, J. Pange, A comparative study of the addie instructional design model in distance education. *Information*, 13(9), 402.
- Stake 1967: R. E. Stake, The countenance of educational evaluation. *Teachers college record*, 68(7), 1–15.
- Tzifopoulos 2020: M. Tzifopoulos, In the shadow of Coronavirus: Distance education and digital literacy skills in Greece. *International Journal of Social Science and Technology*, 5(2), 1–14.
- Wang, Chen & Levy 2010: Y. Wang, N. S. Chen, M. Levy, (2010). Teacher training in a synchronous cyber face-to-face classroom: Characterizing and supporting the online teachers' learning process. *Computer Assisted Language Learning*, 23(4), 277–293.

Spyridon Bouras
University of Western Macedonia
Department of Primary Education

Eleni Griva
University of Western Macedonia
Department of Primary Education

Panajot Barka
University of Argyrokaastro
Department of Greek Language, Literature and Greek Culture

IMPLEMENTATION AND EVALUATION OF A DISTANCE TRAINING PROGRAM FOR GREEK LANGUAGE TEACHERS IN BILINGUAL EDUCATIONAL ENVIRONMENTS

Summary

This paper outlines the design, implementation and evaluation of a distance training program offered to Greek language teachers who teach in bilingual educational contexts. The purpose of the program was to enhance teachers' skills on issues related to teaching the Greek language in modern bilingual / intercultural environments. More specifically, distance training was carried out, in modern and asynchronous environments through a special educational platform. According to the mapping of the needs of teachers who teach the Greek language in bilingual educational environments and based on the specifications dictated by the international literature, 10 Thematic Modules were designed with modern methods of teaching the modern Greek language. Each Thematic Module consisted of 3 educational sub-modules: the 1st sub-module included interactive videos presenting the material and indicative activities for the teachers, the 2nd sub-module contained a variety of multi-thematic activities in which the teacher-trainees are actively involved through the platform, while the 3rd and in the last sub-section, the teachers themselves constructed/created for their class a sample of material. To examine the feasibility and the effectiveness of the program, the researchers applied a multi-methodological approach through different research tools: a) pre and post questionnaires and b) interviews with the teachers who participated in the program. The results of the research demonstrated the effectiveness of the educational program and highlighted the active involvement of teachers in all stages of the program, giving a holistic character to the evaluation process (Griva & Bouras 2018). As it was seen, through the specific training program a special digital environment was developed in order for the teachers to improve their digital skills (Falloon 2020) but also to be trained in innovative tools for using appropriately educational materials and managing their classroom as well as implementing modern and innovative teaching methods (Biletska et al. 2021) in the Greek language classroom.

Keywords: Greek language education, Training, Language teachers, Bilingual learning environments